

Ifjú gyümölcsészek

Apátistvánfalvi Kéttannyelvű Általános Iskola és Óvoda

Szent Mihály hava - szeptember

Szent Mihály hava – szeptember

Szederke meséli, hogy egy barátja messzi földről tért haza, s hozott magával egy facsemetét, melyet a mi vidékünkön nem ismerhettünk még, de már hallottak róla. El is ültette, gondozta, vigyázta annak módja szerint. Tavasszal gyönyörű virágokhoz hozott, melynek igen örült a barátom. Bizott benne, hogy már az időn megköszönhatja kis fájának gyümölcsét. Sajnos azonban a virágok elnyitak, elszáradtak, kihullottak. Nem termett a fa. A barátom nem keseredett el, várta az új tavaszt, amikor még több virág volt a fán, körüli dögöket a méhecskék, bizott benne, hogy most biztos, hogy lesz kóstoló a finom gyümölcseiből. Sajnos, ugyanaz történt, ami tavaly. **Vajon mit felejtett el Szederke barátja?**

Neked van kedvenc gyümölcsed? Rajzold le!

De tudod mutatni a növényt, amelyen terem?
Készíts jegyzetet a kérdések mentén!

- Honnan származik (kontinens, éghajlat)? *Délkelet-Ázsiából*
- Mikor érke be a gyümölcse? *egyre előbb leghatár, 2 hónap alatt*
- Milyen a növény megjelölése, szára, levele, virága, termése? *Levegő, mindenféle szőrös, mindenféle színe, mindenféle alakú, mindenféle ízű, mindenféle szaga, mindenféle színe, mindenféle alakú, mindenféle ízű, mindenféle szaga.*

Számoljuk össze, ki melyik gyümölcsre szavazott a választásával! Melyik gyümölcs a csoport kedvence?
Biztosan többen is választottak olyan gyümölcsöt, amelyről már tanultatok az iskolában környezetismeret vagy természetismeret órák. A Gyümölcsökök Brodalmában a tanórákon tanult ismeretek segítenek majd miniket a kelandózában. **Nézze! Ki mire emlékszik?**

Láttál már ilyen csoda almát, melyen egyszerre van virág és termés, lombos és kopár ág?

Írd a karikába annak az évszázaknak a nevét, amikor a rajz szerinti árcát mutatta az almá a terméséből!

Írd a vonalakra a szervek neveit: gyökér, szár, levél, virág, termés!

Milyen szára van az almáfnak?

Emlékzel még a fás szár részre?

Számoljuk össze, ki melyik gyümölcsre szavazott a választásával! Melyik gyümölcs a csoport kedvence?

Biztosan többen is választottak olyan gyümölcsöt, amelyről már tanultatok az iskolában környezetismeret vagy természetismeret órák. A Gyümölcsökök Brodalmában a tanórákon tanult ismeretek segítenek majd miniket a kelandózában. **Nézze! Ki mire emlékszik?**

Minden növényi szervnek megvan a maga feladata az életműködés fenntartásában. Készíts rajzot, de saját összekeveredések.

Segíts rendet rakni, vonalra kösd össze a szervek nevét jelző kártyát és a fő feladatot tartalmazó kártyát!

SZÖVEG	TÁPLÁLÉKELŐZÉS ÉS GAZDSEPE
SZÁR	TARTALMAZZA A MAGOT, A SEGÍTSÉGEVEL TERJED A NÖVÉNY
LEVELEK	SZÁLLITJA A FELSZÍVT TÁPANYGOT ÉS AZ ELKÉSZÍTETT TÁPANYGOT
VIRÁG	BOCSÚT, TÁPLÁLÉKELŐZÉS ÉS GAZDSEPE
TERMÉS	A NÖVÉNY SZAPORI ÖSSZÉVÁ

Írd a vonalakra a virág részeinek neveit:
középső poróz, bimbó, csészelévelek, szirmok, csészék, virág

Egészítsd ki a szöveget, a következő szavakkal:
poróz, lehullanak, mag, házi méh, termés, terméshat, elszáradnak!

Az almás megporzásnak folyamatát a beporozók végzik. Legismertebb közülük a **házi méh**.

A virágpör, amely a **poróz**ban termelődik, a beporozó rovarok testére ragad, melynek a nektár begyűjtése után más virágra szállnak. Ahogy forgódnak, testükről a virágpör rákerül a **csészé**re. A megporzás után a megkezdésményből **virág** fejlődik.

A magház falából **csészé** képződik. A virág tarlólevelei (csészé és szirmok) és a poróz **lehullanak** és gyakran **elcsúsznak**.

A természetben nagyon sokféle virág található. Azt már tudjuk, hogy van olyan, amelyikben mindkét (virág) (szirm) és a termő) megtalálható, de olyan is van, amelyikben csak egyike.

Rajzold le egy ilyen virág metszét, nevezd meg a részeit és jelöld ivarjellet, mely poróz vagy termés virágot rajzoltál!

Gondolkozz!
Egy gyümölcsfermesztő kíváncsi lenne, miért fontos tudni, hogy a növény, amit ültetni szeretne a kertjébe, az egylaki vagy kétlaki?

A megporzás fontos része a virágok közötti kölcsönhatás. A virágok egy részén a hím (virág) és a női (virág) van, és mindkettő virág.

Térképezzük fel a kerted!

- Külön rajzlapra készíts - egyszerű szabadkézi rajzzal - méretarányos térképét a kertedről!
- Mérd meg a távolságokat, határozd meg a méretarányt, hogy rajzolj a kert a rajzlapra, jelöld nyílal, merrre van Észak!
- Jelöld be a meglévő fászsűrű és más élőlény növényeket és a tereptárgyakat is!
- Rajzolj be a lombkorona körvonalait is!
- Jelöld a fényviszonyokat is, hol van félárnyék, teljes árnyék!
- Ha új, még nem művelt területtel van szomszéd, itt-ott szúrj le a talajba egy ásató! Ezzel ellenőrizheted, nincs-e ephel termékek, botan a talajban.

Szerinted hol lenne a legjobb helye egy almáfnak?

Egy kiválasztott fa értékeit meg is határozhatjuk. Ennek módját a munkafüzet befejezési feladatai közt találod, de egész érdekes végzet!

Legyél felderítő!

A termőhelyi adottságok könnyen megismerhetők a gazdák tapasztalataiból.

A környékben nézd meg a kerteket, zöldségterületeket! Figyeld meg, milyen gyümölcsfák, díszfák vannak, és azok milyen állapotaik! Ha van lehet a kertben, megfigyeld a tapasztalataidat.

Az adatgyűjtés eredményét írd ide, azt is, kiől tudtad meg. Illetve hol figyeled meg. Például: itt a kajcsi sáshalm maradt meg, hibba ültette újra és újra (XY szomszéd). Szépen terem a málna (X utcai magánkertek).

NÖVÉNY	MEGFIGYELÉS	HELYSZÍN / TULAJDONOS
levegő	időn előbb volt virága, levele	szomszéd
malina	virágok sok, virágok voltak	levegő
banán	2 virág, virágok sok, virágok voltak	levegő
mandarin	sok virág, virágok voltak, virágok voltak	levegő
levegő	2 virág, virágok sok, virágok voltak	levegő
malina	virágok sok, virágok voltak	levegő

Mindszent hava - október

Az ültetgödöröt nem hagyjuk így üreftelg, mert a földben visszatermett gödörben a talaj túl száraz a facsemetének, nehezen vesz föl belőle vizet. Ehért máskor más szelítelés után visszatermetjük, a földhöz trágyát, komposztot, a fa földjével kevert szalmát is keverjük.

A fa növekedését serkenti, ha a gyökerekkel hasznos kapcsolatba lép mikroorganizmusok a talajba. A gyökértató apró csig, ahova hasonlít a száncskolozó, mely vizet raktároz, majd lassan elbomolva tápanyagokat ad a fának. A visszatermettet földet késő még is beparhatjuk.

Visszatermetés közben hulladékká vált műanyag csövet, kivágtott talpi nagy üdítős palackot (kúpak nélkü) is beleszathunk úgy, hogy nyílása, kivágtott talaj közege a felület. Ez segít majd az öntözés, hogy rögtön a mélyebb rétegekbe jusson a víz. A csövet előzőleg több helyen ki is furhatjuk. Töltsük meg a földből kiálló száját száraz fűvel, hogy a bőleeső állatok kímáshas- sanak, és a nyári meleg levegő kevésbé jusson le a talaj mélyebb rétegeit száritani.

Ültetékör már csak annyi földet ásunk ki, amekkorába befér a facsemete gyökérzete.

Bogyósk szaporítása

Egyes gyümölcsfémeket magad is szaporíthatod!

A szamóca rósztásánál legkedvezőbb időszak az augusztus, de ha ezt elmulasztottad, még most sem késő a joféle szamócafémek málát levágni, és az máskor lévő kis növényeket elültetni. A vásárolt cserpes szamócafémek is kiültethetők októberben.

Ha a letermett (ami nyáron gyümölcsöt termelt, és oldalvessző) vagy elszáradt málnavesszők eltávolítása még nem történt meg, ne várj tovább e feladattal. A sorok közötti ösvényeken, rossz helyen nőtt új málnavesszőket gyökerestől, földalattal leghelyre ki lehet szelni, átültetni a málnásor esetleg hiányos helyeire, vagy új telepítésű málnásort is ültethatsz velük. **Ezt is fősztásnak hívjuk. Miért?**

Mert az eredeti növény tővéből lett leültetve.

Rajzold le, milyen a málnát a föld alatt, hogyan keletkezett a kúszandó új málnahajtás!

Ha van fekete szeder is a kertben, hasonlítsd össze a málna és a szeder levéit, azok mindkét oldalát!

Mi a fő különbség? *A málnának kúszandó, és az eredeti a kúszandó kúszandó.*

Szent András hava - november

Szent András hava – november

Szederke Jelti, hogy elérkezett a nagy nap, amikor elültetjük a gyümölcsfánkat!
 Közösen dolgoztok, hogy mindenki részese legyen a faültetésnek, készítették a táblácskát, amin tüntessétek fel a fa fajának és fajtájának nevét, az ültetés idejét, s hogy kik voltak az ültetők!
 Először beszéljétek át az ültetés folyamátát, osszátok be a feladatokat, s csak utána lássatok munkához. Rajzait, fotókkal dokumentáljátok az ültetés menetét!

Faültetés
 Ültetéskor már csak annyi földet ássunk ki, amekkorába belefér a facsarota gyökérzete.
 Kötelezőes fa esetében a körbentűt gyökereket lazítsuk meg! A föld felszínén legyen a gyökérmély, se túl mélyre, se túl magasra nem ültessük!

Az ültetés lépéseiből készítsd vázlatrajzokat!

1. újabb (kiseb) godorásás
2. gyökérmély magasságának jóelőlése keresztbe feleltett rúdval szerszámnyellet
3. csemete behelyezése
4. föld visszateremtése
5. taposás
6. karózás
7. tápyerősítés
8. baórtözés
9. csemete jelölése, és fa szőkegely, szőkegelyek voltalma teli vadkörtöl, KÖZELZŐK!

13

NÖVENYFAJ	ELŐNYE A FA SZÁMÁRA	HÁTRÁNYA A FA SZÁMÁRA
hambóruv rafaölge	sem szél el tölle - rafaölge!	elavari tölle a szél, tápanyagot
afaölge	fél szél rafaölge a tölle, rafaölge!	elavari tölle a szél
faölge	sem szél meg a tölle, szél sem fajaölge meg a tölle!	elavari tölle a szél
afaölge	sem szél a tölle	elavari tölle a szél
hambóruv	sem szél el tölle - rafaölge!	elavari tölle a szél
afaölge	sem szél el a tölle rafaölge!	elavari tölle a szél
afaölge	fél szél meg a tölle, szél sem fajaölge meg a tölle!	elavari tölle a szél
afaölge	sem szél el tölle a rafaölge!	elavari tölle a szél
afaölge	sem szél el tölle a rafaölge!	elavari tölle a szél

A gyűrű alakú mulcs-sáncban vannak fényben gazdagabb és szegényebb részek. A gyűrűn belüli, árnyékosabb részekben is megélhet néhány hasznos növény, főleg, hogy lombtakarás előtt ide is bőven juthat fény. Figyelembe kell vennünk azt is, hogy a kifejtett fa koronaméretéhez kell igazítanunk egy ilyen koronacsurgó-borítást.

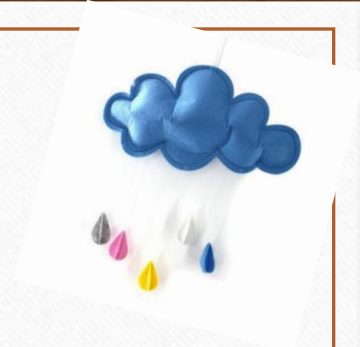
Ezek alapján, külön rajzra, vázlatra készítsd el egy ilyen fa alatti növényközösség beültetési tervét!

Egy facsarota, vagy egy már termő gyümölcsfa alatt meg is lehet valósítani a tervet! Mostantól legkedveltebb január közepéig érdemes megkezdeni az idősebb fák törzsét és vastagabb ágait. A mély sok kártevőt és kórokozót elpusztít, valamint visszaveri a fényt.

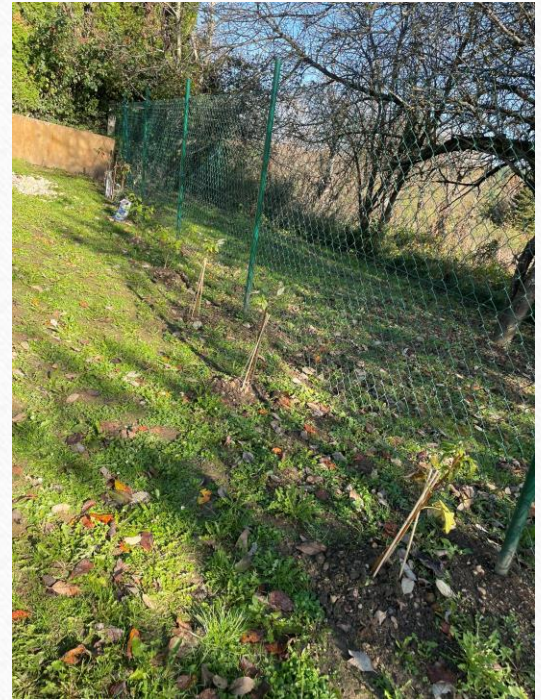
A tél végi, tavaszi naposítás felmelegíti és kitágítja a fa kérgét, az ésszáki hidegben lehűl és összehúzódik. A napi téglulás-összehúzódás megrepesztheti a kérgét, és azon kórokozók is bejuthatnak, akár el is pusztulhat a fa.

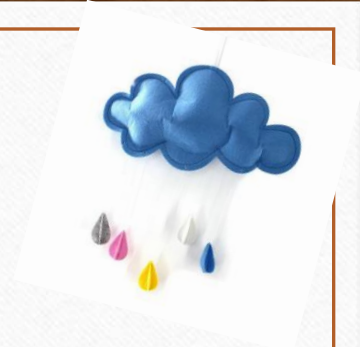
Fűkaszás művelésnél, vagy ahol mezrei nyúl, őz okozhat vadkört rágásával, érdemes a kérgét műnyaggal, pl. felvágott italos palackkal, e célra kapható hálóból körbekeríteni.

16

Szent András hava - november

Szent András hava - november

Boldogasszony hava - január

Ötödik információ a jeles napokról!
Mikor van, mit jelez Zuzanna, Mátyás, Sándor, József, Benedek és Gyümölcsös Boldogasszony napja?
 A jeles napok, ünnepek, naprendszertől függetlenül világszerte megünnélik az egész évszakt.

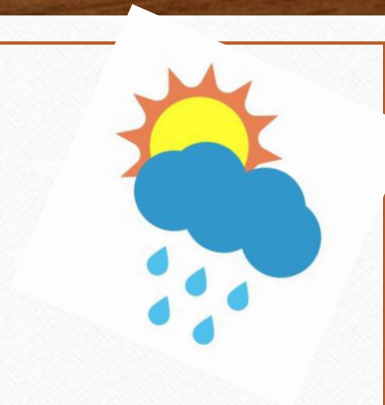
Mely utána, milyen napok kapcsolhatók a kertészkedéshez? A néphagyományhoz köthető és a természet jeles napokról is válassz legalább hármat, s írd be a táblázatba az adott! Segítségül néhány ötlet: Péter-Pál nap, Fagymentes, Tűz nap, Bűz nap, Pál napja, Órnc nap, Vadvíz nap, a víz, az egészség, a biológiai sokféleség, az állatok, a talaj világnapja, a meteorológiai, a madármegfigyelési világnap, a Föld napja, a madarak és fák napja, a természet névnapja, a szilva tenyésztési nap, a komposztálás napja.

DÁTUM	JELES NAP	MIT JELEL?
Január 13.	Zuzanna	Ezen a napon azt várjuk, hogy megérkezzék a tavasza, mert a tavasz kezdetét jeleli.
Január 24.	Mátyás	Ha Mátyás fejet talál, akkor tud, ha nem talál, akkor vihar.
Március 18. és 24.	Sándor, József, Benedek	Sándor, József, Benedek székben kocsikba a mezőket.
Március 25.	Gyümölcsös Boldogasszony	Ezt a napot a fák oltására szentelik, és azt jel, akkor kezdődik a tél.
Április 24.	Szent György	Az igazi tavasz kezdetét a néphagyomány e nappal szenteli.
Május 12. és 14.	Fengvenc, Szent Márk, Benedek	Szent Márk, Szent Márk, Benedek meghagyják a fagyot a víz.
Június 8.	Medárd	Ha ezen a napon esik az eső, akkor 40 napig esni fog.
Június 23.	Péter - Pál	A bors fűve ezen a napon megérkezik, kezdődik az őszt.

21

DÁTUM	JELES NAP	MIT JELEL?
Január 15.	Nagyboldogasszony	Mindenféle virágot gyűjtsenek, és szenteljenek, hogy ezzel feloldják a betegségeket.
Október 15.	Török	Szentkereszt napja.
Október 21.	Orsolya	Ha ezen a napon szél van, akkor bűzcsorgó, meg is marad.
November 25.	Katalin	Ha Katalin napján bűzcsorgó, akkor visszatér a Katalin bűzcsorgó napja.

22

Pünkösöd hava - május

Pünkösöd hava - május

Köszönjük a figyelmet!

Források:

Tanulói munkafüzetek

Saját képek

<https://hu.pinterest.com/pin/620300548653955842/>

<https://www.stoklasa.hu/fa-hopehely-disz-akaszthato-10-cm-x156329>

<https://www.facebook.com/apatiiskola>

<https://www.facebook.com/istvanlajos.villasi.3/>

https://www.freepik.com/premium-vector/rain-sun-vector-blue-clouds-raindrops-with-sun-background_33520318.htm

<https://shipgratis.hu/fali-dekoracio-esofelho>